

Kuopion kaupungin lausunto Pohjois-Savon maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntaohjelma 2022-2025 luonnoksesta sekä maakuntaohjelman SOVA-arvion luonnoksesta**Strategiajohtaja Sirpa Lätti-Hyvönen
Strategia ja kehittäminen**

Pohjois-Savon maakuntahallitus on kokouksessaan 21.6.2021 päättänyt lähettää lausunnon Maakuntasuunnitelma 2040 ja Maakuntaohjelma 2022-2025 - luonnoksen ja ympäristöselostusluonnoksen.

Pohjois-Savon liitto pyytää lausunnoissa erityisesti ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin:

- Millä käytännön toimilla suunnitelmassa tavoiteltava väestökehitys ja tarvittava työvoiman tarjonta voidaan toteuttaa?
- Onko kehittämisen kärkien tavoitteita mahdollista karsia? Mitä voi jättää pois?
- Mitä kehittämistarpeita ja mahdollisuuksia ohjelmasta puuttuu?
- Miten perustellaan ja saadaan rahoitukseen maakunnan liikenneinfran hankkeita?

Lisätietoa Pohjois-Savon liiton verkkosivuilla:

www.pohjois-savo.fi/aluekehittaminen/maakuntaohjelma

Kuopion kaupunki esittää asiasta lausuntonaan seuraavaa:

Maakuntasuunnitelma on pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja maakuntaohjelma pitää sisällään lähivuosien toimintalinjauksia ja toimenpiteitä. Asiakirja ohjaa lähimmän neljän vuoden aluekehittämistä ja aluerahoituksen kohdentamista. Maakuntasuunnitelman tulee olla tavoitteellinen olematta kuitenkaan epärealistinen.

Kuopion kaupunki on päässyt osallistumaan kiitettävästi maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman valmisteluun ja mahdollisuuksia vaikuttaa niiden asiasisältöön on ollut paljon eri yhteyksissä. Keskustelua on käyty aktiivisesti mm. Pohjois-Savon väestö- ja työpaikkatavoitteista. Myös elinkeinoelämän osallistaminen on ollut aktiivista. On hyvä, että nuoria on kuultu valmistelussa.

Kuopion kaupunki pitää nyt maakuntasuunnitelmassa esitettyä väestötavoitetta riittävän haasteellisena, vaikka maakunnan väestötavoite onkin maltillisesti laskeva. Maakunnan väestökehitys on ollut negatiivista 1990-luvun puolivälistä lähtien ja maakunnan ikärakenne on vanha ja edelleen vanheneva. On tärkeää, että maakunnasta löytyy myös väestömäärältään kasvavia alueita. Parhaimmat edellytykset väestökasvuun maakunnassa on Kuopiolla, joka on riittävän vetovoimainen houkutellessaan uusia asukkaita ja opiskelijoita maakunnan ulkopuolelta ja tulevaisuudessa toivottavasti myös yhä enemmän maan rajojen ulkopuolelta. Kuopio pysäyttää ja kiinnittää Pohjois-Savon nuoria alueelle, jotta heidän ei tarvitsisi muuttaa eteläisen Suomen suurempiin keskuksiin.

Käytännön toimia myönteisen väestökehityksen ja työvoimatarjonnan saavuttamiseen ovat mm.

- oppilaitosten vetovoimainen ja elinkeinoelämälähtöinen koulutustarjonta sekä opiskelijoiden sitouttaminen alueeseen jo opiskeluvaiheessa
- Kuopion hyvän maineen ja vetovoiman hyödyntäminen laajemmin maakunta- ja kuntamarkkinoinnissa
- kasvun edellytysten turvaaminen – vetovoimaiset asuntoalueet, palvelut
- alueella olevan työvoimapotentialin (työttömät ja työelämän ulkopuolella olevat) työkyvyn ja osaamisen kehittäminen
- työvoiman liikkuvuuden kehittäminen maakunnan sisällä ja monipaikkaisen työn laaja hyödyntäminen
- toimenpiteissä esim. palvelujen kehittämisessä tulee entistä vahvemmin ottaa huomioon myös kansainväliset opiskelijat ja työntekijät. Kasvua ei voi rakentaa maassamuuton varaan.

Useimmat näistä toimenpiteistä edellyttävät työnantajilta, sekä julkisilta että yksityisiltä, uudistumista ja ennakoluulottomuutta. Uutta suhtautumista vaatii niin kansainvälisten työntekijöiden kuin vajaakuntoisten tai iäkkäämpien työntekijöiden työllistäminen. Myös suhtautumisessa työn monipaikkaisuuteen on edelleen kehittämistä.

Kehittämisen kärkiä maakuntasuunnitelmassa on kuusi. Mukana kärjissä on vanhoja vahvoja aloja sekä uudempia alueen vahvaan osaamiseen perustuvia aloja, joilta odotetaan paljon tulevaisuudessa. Valinta on paitsi turvallinen myös tulevaisuuteen suuntautunut.

Kärkialoja koskevat kehittämistavoitteet on koottu kaikkia läpäisevien teemojen (ict & digitaalisuus, ilmasto & kiertotalous & kestäväkehitys, osaaminen & työvoima, innovaatiot & yrittäjyys & kasvu) mukaisesti. Osa kehittämisteemoista/tavoitteista on yhteisiä ja osa alakohtaisia. Hyvinvointi ja kulttuuri sekä sote –kokonaisuus samoin kuin saavutettavuutta ja aluerakennetta koskeva osuus asiakirjassa jää jökseenkin irralliseksi. Matkailun kehittämistä koskeva kokonaisuus hajautuu – se on sekä valittu kehittämiskärki että osa kulttuurikokonaisuutta. Hahmottamisen ja luettavuuden kannalta olisi ehkä hyvä esittää koko kehittämiskokonaisuus myös jonkinlaisena kuvana.

Kehittämistarpeita on paljon. Ne on koottu varsin kattavasti ja mahdollistavasti eikä priorisoiden ja poissulkevasti. Käytännössä aluerahoituksen kohdentamisessa jouduttaneen kuitenkin eri tavoitteita ja toimenpiteitä arvottamaan. Voi siis kysyä, olisiko kuitenkin jonkinlaista priorisointia hyvä tehdä. Mitkä ovat ne asiat, joissa erityisesti haluamme onnistua/edetä ohjelmakaudella? Yleisessä keskustelussa on ollut mm. osaavan työvoiman saavutus ja ilmastoasiat.

Saavutettavuuden parantaminen koetaan Pohjois-Savossa tärkeäksi. Väylähankkeiden rahoitus on suuntautunut pääosin väestömäärältään rikkaaseen eteläiseen Suomeen ja nykyisten hankevalintakriteerien perusteella harvaan asuttu Itä-Suomi jää jatkossakin ilman liikenneinfran rahoitusta. Hankeperusteena tulisi olla enemmän elinkeinoelämän tarpeet, raskaan liikenteen määrä ja väylien laatu (mm. nopeusrajoitukset, ohituskaistat). Kansallisessa kaupunkistrategiassa kaupunkien saavutettavuus ja yhteydet on nostettu yhdeksi neljästä keskeisestä painopisteestä. Suurten kaupunkien (=MAL-kaupunkiseutujen) välisiä yhteystarpeita tulee käyttää perusteluina varsinkin raideliikenteen kehittämisessä. Väylähankkeiden rahoituk-

sen osalta verkostoitunut vaikuttaminen ja ylimaakunnallinen yhteistyö on tärkeää ja esimerkiksi käynnistyvä Viitoskäytävä –hanke antaa mahdollisuuden nostaa esiin maakunnan kannalta keskeisten väylien kansallista merkitystä.

Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma pitävät sisällään paljon hyviä tavoitteita ja toimenpiteitä, mutta rakenteellisesti suunnitelman ja ohjelman sisällyttäminen samaan asiakirjaan ei ole kaikilta osin onnistunut. Strategisen maakuntasuunnitelman olisi hyvä sisältää myös visio ja päätavoitteet kehittämisen kärkien lisäksi. Alkuun olisi myös kaivannut tiivistä kuvausta keskeisimmistä muutoksista toimintaympäristössä sekä lyhyttä kuvausta Pohjois-Savon valtakunnallisesta asemoitumisesta. Ohjelmassa merkitykseltään isot ja pienet asiat ovat sekaisin. Myös mittarit, joilla tavoitteiden etenemistä seurataan puuttuvat. Hyvästä osallistavasti kootusta materiaalista saisi paremmalla jäsentämisellä ja otsikoinnilla helpommin hahmotettavan ja luettavamman.

Valmistelija

Sirpa Lätti-Hyvönen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 2132

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen

Kaupunginhallitus päättää antaa asiassa edellä olevan lausunnon.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan tekemän päätösehdotuksen.

